

<https://doi.org/10.31891/2307-5740-2024-334-65>

УДК 336.61:330

ПТАЩЕНКО Олена

Західноукраїнський національний університет

<https://orcid.org/0000-0002-2413-7648>

helenavaleriya@gmail.com

ОСОБЛИВОСТІ ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД В УМОВАХ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Фінансове забезпечення сільських територіальних громад в умовах сталого розвитку є важливим аспектом економічного та соціального розвитку країни. Успішне функціонування та розвиток таких громад залежать від їхньої здатності залучати і ефективно розподіляти фінансові ресурси, необхідні для покращення інфраструктури, освіти, охорони здоров'я та інших життєво важливих сфер. В умовах сталого розвитку, що передбачає баланс між економічним зростанням, соціальним добробутом і захистом навколишнього середовища, фінансове забезпечення сільських громад стає особливо важливим для збереження їхньої унікальної природної та культурної спадщини. Саме тому метою представленої роботи є визначення особливостей фінансового забезпечення сільських територіальних громад в умовах сталого розвитку. Методи, що були використані при формуванні поточного дослідження є: методи аналізу та синтезу для визначення ключових аспектів розвитку сільських територіальних громад; методи індукції та дедукції для визначення особливостей фінансового забезпечення територій; метод порівняння; логічний метод; графічний та табличний методи для наочного відображення результатів дослідження. Також в результаті дослідження доведено, що особливістю фінансового забезпечення сільських територіальних громад є необхідність диверсифікації джерел фінансування. Зокрема, такі громади мають активно залучати місцеві податкові надходження, державну підтримку, а також використовувати можливості міжнародних грантів і програм технічної допомоги. При цьому важливим завданням стає ефективне управління ресурсами, спрямованими на реалізацію програм сталого розвитку, що включає енергозбереження, розвиток місцевих бізнесів та підтримку екологічних ініціатив. В умовах реформування фінансової системи в Україні особливого значення набуває фінансова децентралізація, яка відкриває нові можливості для посилення фінансової незалежності сільських громад, водночас покладаючи на них більшу відповідальність за раціональне використання коштів. Сільські громади можуть спрямовувати отримані фінанси на покращення інфраструктури, розвиток соціальних послуг, підтримку місцевих підприємців, а також на екологічні та енергозберігаючі ініціативи.

Ключові слова: фінансове забезпечення, сільські територіальні громади, територіальні громади, сталий розвиток, детермінанти сталого розвитку, території, сільськогосподарська сфера, фінансове регулювання, фінансові стандарти, забезпечення, конкурентоспроможність, глобалізація, європейська інтеграція

PTASHCHENKO Olena

West Ukrainian National University

PECULIARITIES OF FINANCIAL PROVISION OF RURAL TERRITORIAL COMMUNITIES IN CONDITIONS OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT

Financial provision of rural territorial communities in conditions of sustainable development is an important aspect of the country's economic and social development. The successful functioning and development of such communities depend on their ability to attract and effectively distribute the financial resources needed to improve infrastructure, education, health care and other vital areas. In the conditions of sustainable development, which involves a balance between economic growth, social well-being and environmental protection, the financial support of rural communities becomes especially important for the preservation of their unique natural and cultural heritage. That is why the purpose of the presented work is to determine the features of financial support of rural territorial communities in conditions of sustainable development. The methods that were used in the formation of the current study are: methods of analysis and synthesis to determine the key aspects of the development of rural territorial communities; methods of induction and deduction to determine the features of the financial provision of territories; method of comparison; logical method; graphical and tabular methods for visual display of research results. Also, as a result of the study, it was proved that the necessity of diversifying the sources of financing is a prerequisite for the financial provision of rural territorial communities. In particular, such communities should actively attract local tax revenues, state support, as well as use the opportunities of international grants and technical assistance programs. At the same time, effective management of resources aimed at the implementation of sustainable development programs, which includes energy saving, development of local businesses and support of environmental initiatives, becomes an important task. In the context of reforming the financial system in Ukraine, financial decentralization is of particular importance, which opens up new opportunities for strengthening the financial independence of rural communities, at the same time placing greater responsibility on them for the rational use of funds. Rural communities can direct the received finances to improve infrastructure, develop social services, support local entrepreneurs, as well as to environmental and energy-saving initiatives.

Keywords: financial provision, rural territorial communities, territorial communities, sustainable development, determinants of sustainable development, territories, agricultural sphere, financial regulation, financial standards, provision, competitiveness, globalization, European integration

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

Сільські територіальні громади є важливою складовою економічного та соціального розвитку країни, а їхнє фінансове забезпечення на сьогодні є одним із основних факторів для досягнення сталого розвитку на місцях. Реформи, спрямовані на децентралізацію, дозволяють цим громадам здобути більшу

автономію у фінансових питаннях, що підвищує їхню спроможність ефективно вирішувати місцеві проблеми, розвивати інфраструктуру, підтримувати підприємництво та соціальні послуги. Однак, з огляду на обмеженість бюджетів, важливо також розуміти і використовувати можливості залучення альтернативних джерел фінансування, включаючи гранти, державні субвенції, міжнародну технічну допомогу.

Актуальність представленої проблематики дослідження зумовлена необхідністю створення умов для економічного зростання та покращення якості життя на сільських територіях, де зосереджені значні природні та людські ресурси. У контексті сталого розвитку, що охоплює економічні, екологічні та соціальні аспекти, належне фінансування є запорукою сталого впровадження ініціатив, спрямованих на збереження екологічної рівноваги, підвищення зайнятості та розвиток місцевих підприємств. На цьому фоні надзвичайно важливою стає співпраця між місцевими органами влади та державними структурами, а також залучення експертів і міжнародних організацій для забезпечення фінансової стійкості та розвитку інноваційних рішень у сільській місцевості.

Саме тому дослідження особливостей фінансового забезпечення сільських територіальних громад у світлі викликів та можливостей сталого розвитку є надзвичайно актуальним та своєчасним, адже воно дозволяє зрозуміти, як можна ефективно використовувати та примножувати наявні ресурси для досягнення сталого добробуту громад.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Проблематика представленого дослідження торкається широкого кола науковців сучасності та в різних аспектах представлена в багатьох дослідженнях, серед яких можливо виокремити такі:

Так в своїх дослідженнях Крисоватий А., Сохацька О. [1], Michael Sony [2], Rubmann, M. [5] відображають сучасну стратегію територіального розвитку, індустріальної перебудови та розвитку високих технологій в контексті цифровізації, глобалізації, сталого розвитку та Індустрії 4.0.

Проблематика територіального становлення, підприємництва в умовах цифровізації та глобалізації, а також знайшла своє відображення в роботах Резнікової Н., Рубцової Мю, Іващенко О. [3, 4, 13], Шталь Т. [6, 7], Птащенко О., Шершенюк О. [11, 12].

Проблематика формування бюджетів територіальних громад, інвестування у розвиток територіальних громад знайшло своє відображення у роботах Кириленко О.П., Малиняка Б.С. [8, 9], Маркович Г. [10].

Представлені автори та їх дослідження є малою долею всього загалу дослідження представленого питання, що при змінних умовах сьогодення має також змогу ви кристалізувати нові вектори в тематиці зазначеного дослідження.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ

Основною метою представленого дослідження є визначення основних особливостей фінансового забезпечення сільських територіальних громад в умовах сталого розвитку.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Фінансове забезпечення сільських територіальних громад є фундаментом для їхнього розвитку та функціонування, оскільки воно надає необхідні ресурси для реалізації місцевих проєктів, підтримки інфраструктури, розвитку соціальних та економічних програм. Сутність фінансового забезпечення полягає в тому, щоб забезпечити громади фінансовими ресурсами та можливістю самостійно розпоряджатися бюджетними коштами, зокрема через децентралізацію фінансів, що дозволяє громадам більш автономно керувати власними фінансовими потоками.

Сільські громади сьогодні стикаються зі значними викликами, такими як обмеженість податкової бази, потреба в оновленні інфраструктури та нестача інвестицій. Фінансове забезпечення має на меті подолати ці обмеження та сприяти стабільному соціально-економічному зростанню, залученню інвестицій і підвищенню добробуту населення. Основні компоненти цього забезпечення включають власні доходи, трансферти від держави, грантові та інвестиційні кошти, що у сукупності формують основу для фінансової стабільності громад.

Таким чином, ефективне фінансове забезпечення є основою для сталого розвитку сільських територій, де ресурси використовуються для досягнення стратегічних цілей, поліпшення якості життя місцевого населення та забезпечення економічної незалежності громад.

Фінансове забезпечення сільських територіальних громад складається з різноманітних джерел та інструментів, які сприяють сталому розвитку та ефективному виконанню функцій місцевого самоврядування. Основні складові фінансового забезпечення представимо у таблиці 1.

Таким чином, фінансове забезпечення сільських територіальних громад ґрунтується на поєднанні внутрішніх і зовнішніх джерел фінансування, ефективному управлінні бюджетом та розширенні можливостей для розвитку, що дозволяє громадам покращувати якість життя місцевого населення і досягати стратегічних цілей сталого розвитку.

Таблиця 1

Складові фінансового забезпечення

Складова	Характеристика складової
Власні доходи	До них належать податкові та неподаткові надходження, які громада генерує самостійно. Податкові доходи охоплюють місцеві податки і збори, такі як податок на нерухомість, єдиний податок для підприємців, частка від загальнодержавних податків тощо. Неподаткові доходи можуть включати доходи від оренди комунального майна, штрафи, відрахування від прибутків комунальних підприємств та інші місцеві надходження
Державні трансферти	Важливою складовою фінансової підтримки є трансферти з державного бюджету, які можуть бути базовими, реверсними або додатковими дотаціями. Державні субвенції, спрямовані на конкретні програми або інфраструктурні проекти, допомагають громадам вирішувати специфічні завдання, які виходять за межі їхніх фінансових можливостей
Грантові надходження	Грантове фінансування та міжнародні програми технічної допомоги, надані іноземними організаціями, фондами чи урядами інших країн, є суттєвим джерелом для фінансування інноваційних та екологічних проектів, покращення місцевої інфраструктури, розвитку соціальних ініціатив та підтримки малих і середніх підприємств
Кредити та позики	У деяких випадках сільські громади мають можливість залучати кошти шляхом отримання кредитів у банках або позик для реалізації довгострокових проектів. Однак використання цього інструменту потребує ретельного фінансового планування та стратегії погашення, оскільки фінансові ризики мають бути виправдані перспективними результатами
Інвестиції та партнерства	Прямі інвестиції, які залучаються у громаду для розвитку бізнесу чи інфраструктури, є значним ресурсом для економічного зростання. Партнерства з приватним сектором у форматі державно-приватного партнерства (ДПП) дозволяють реалізовувати великі проекти, особливо в інфраструктурній та соціальній сферах, що створює нові робочі місця та розширює економічні можливості громади
Механізми фінансового контролю та управління	Це складова, що забезпечує ефективне використання коштів, включаючи аудит, бюджетне планування, моніторинг витрат і впровадження систем прозорості. Розвинуті механізми фінансового контролю підвищують довіру з боку інвесторів і громадськості та допомагають уникати корупційних ризиків

Джерело: складено з урахуванням джерел [8, 9, 10, 11]

Для визначення особливостей фінансового забезпечення сільських територіальних громад потрібно звернути увагу саме на сутність сталого розвитку цих громад. Тому надалі розглянемо сталий розвиток сільських територіальних громад, як комплексний підхід, що спрямований на забезпечення економічної, соціальної та екологічної стійкості сільських регіонів. Особливості сталого розвитку таких громад можна виділити за кількома ключовими аспектами, що представимо у таблиці 2.

Таблиця 2

Особливості сталого розвитку сільських територіальних громад

Особливість	Характеристика
Економічна стійкість	Включає диверсифікацію місцевої економіки, розвиток малих і середніх підприємств, підтримку аграрного сектору та розвиток зеленого туризму. Важливим аспектом є створення нових робочих місць і зменшення залежності від зовнішніх джерел фінансування, що дозволяє громадам ставати більш фінансово самостійними та привабливими для інвесторів
Соціальна інклюзія та добробут	Сталий розвиток сприяє забезпеченню доступу до якісної освіти, охорони здоров'я, соціальних послуг та можливостей для самореалізації мешканців громади. Соціальна інклюзія включає участь громадян у процесах управління та ухвалення рішень, підтримку вразливих груп населення та збереження місцевих традицій і культурної спадщини
Екологічна стійкість	Сільські громади прагнуть зберегти екологічний баланс та мінімізувати негативний вплив на довкілля через впровадження екологічно безпечних практик
Інституційний розвиток та децентралізація	Для досягнення сталого розвитку важливе значення мають ефективні механізми управління, що включають прозорість, підзвітність та інтеграцію громадян до процесів ухвалення рішень. Реформи децентралізації відкривають громадам ширший доступ до фінансових і адміністративних ресурсів, сприяють формуванню місцевих органів влади, здатних самостійно та ефективно керувати розвитком на своїх територіях
Інновації та цифровізація	Сільські громади все більше впроваджують сучасні технології для підвищення ефективності управління, розширення доступу до послуг і підтримки комунікації з мешканцями. Цифрові інструменти також дозволяють громадам залучати зовнішні інвестиції, брати участь у глобальних ринках та покращувати якість життя на місцях

Джерело: сформовано на основі [1, 2, 5, 12, 13, 14]

Сталий розвиток сільських територіальних громад передбачає гармонійне поєднання економічних, соціальних та екологічних інтересів, що створює умови для довгострокового благополуччя та стабільності. Важливими факторами для цього є фінансова незалежність громад, збереження місцевих ресурсів та впровадження передових управлінських рішень, що сприяє їхньому поступовому розвитку та інтеграції в загальнонаціональну економічну систему.

Спираючись на зазначене вище сформуємо особливості саме фінансового забезпечення сільських територіальних громад в умовах сталого розвитку. Фінансове забезпечення сільських територіальних громад в умовах сталого розвитку має свої особливості, зумовлені необхідністю поєднання економічних, екологічних та соціальних пріоритетів. Це забезпечення виступає основою для підтримки місцевих ініціатив, розвитку інфраструктури та підвищення якості життя мешканців сільських громад. Основні

особливості фінансового забезпечення таких громад можна розділити на кілька ключових напрямів, що представлено в таблиці 3.

Таблиця 3

Напрями забезпечення сталого розвитку сільських територіальних громад

Напрямок	Характеристика
Диверсифікація джерел фінансування	Сільські громади, які прагнуть забезпечити сталий розвиток, повинні використовувати різні джерела фінансування, включаючи власні доходи, державні трансферти, міжнародну технічну допомогу, а також приватні інвестиції. Диверсифікація джерел дозволяє зменшити залежність від одного виду фінансових надходжень і підвищити фінансову стабільність громади
Державні трансферти та дотації	Державна підтримка у вигляді субвенцій, дотацій та цільових трансфертів є важливим елементом фінансування громад, що сприяє вирівнюванню економічного потенціалу різних територій. Завдяки цим коштом сільські громади можуть реалізовувати соціальні проекти, покращувати інфраструктуру та розвивати місцеву економіку
Розвиток партнерства	Умови сталого розвитку потребують активного залучення інвестицій для реалізації довгострокових інфраструктурних та екологічних проектів. Державно-приватне партнерство стає важливим інструментом для залучення фінансових ресурсів, необхідних для великих проектів. Це також сприяє створенню нових робочих місць та підвищенню конкурентоспроможності місцевої економіки
Екологічно орієнтовані інвестиції	В умовах сталого розвитку сільські громади мають прагнути до збереження навколишнього середовища, що вимагає фінансування проектів, пов'язаних з екологічним управлінням, відновленням природних ресурсів та зменшенням забруднення. Це включає заходи з управління відходами, енергозбереження та впровадження відновлюваних джерел енергії
Цифровізація та інновації у фінансовому управлінні	Сучасні інформаційні технології та інноваційні підходи до управління фінансами дозволяють підвищити ефективність збору та розподілу коштів, а також забезпечити прозорість витрат. Цифрові платформи для звітності та управління бюджетом сприяють підвищенню підзвітності перед мешканцями та зменшенню корупційних ризиків
Навчання та розвиток кадрового потенціалу	Для ефективного фінансового управління громади потребують компетентних спеціалістів, які здатні залучати фінансування, управляти ресурсами та реалізовувати проекти сталого розвитку. Навчання місцевих управлінців, підвищення їхньої кваліфікації у фінансових питаннях стають ключовими чинниками для забезпечення стійкості громад

Джерело: сформовано автором

Таким чином, фінансове забезпечення сільських територіальних громад в умовах сталого розвитку — це комплексна система, яка базується на розумному поєднанні власних і зовнішніх джерел фінансування, інноваційних підходах до управління та орієнтації на довгострокові екологічні та соціальні результати.

Також слід зазначити, що в умовах сталого розвитку фінансове забезпечення сільських територіальних громад відіграє ключову роль у досягненні соціально-економічної стабільності та розвитку цих громад. Основні особливості фінансового забезпечення відображають необхідність поєднання різноманітних джерел фінансування, включаючи власні доходи, державні трансферти, міжнародну допомогу, партнерства з приватним сектором та інвестиції в екологічні й соціальні проекти. Це дозволяє не лише посилити економічну стійкість громад, а й забезпечити раціональне використання природних ресурсів та підвищити якість життя населення.

Реалізація сталого розвитку потребує ефективного управління фінансами, яке включає цифровізацію та прозорість бюджетного процесу. Прозоре й ефективне управління ресурсами не лише сприяє залученню інвесторів, але й підвищує рівень довіри місцевих жителів до органів самоврядування. У той же час, співпраця з державою і приватним сектором дозволяє значно посилити фінансові можливості громад, що особливо важливо для реалізації масштабних інфраструктурних проектів.

Отже, для успішного фінансового забезпечення сталого розвитку сільських громад необхідно продовжувати пошук нових фінансових можливостей, впроваджувати екологічні та соціальні інновації, а також підвищувати професіоналізм у сфері управління фінансами. Це сприятиме зміцненню економічної бази громад, розв'язанню екологічних проблем і забезпеченню високих стандартів життя для всіх мешканців сільських територій.

ВИСНОВКИ З ДАНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

I ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМІ

Таким чином, фінансове забезпечення сільських територіальних громад в умовах сталого розвитку має вирішальне значення для їхнього ефективного функціонування та підвищення якості життя місцевого населення. Фінансове забезпечення також є ключовим інструментом, який дозволяє сільським територіальним громадам розвиватися, забезпечувати економічну стійкість і досягати соціальних, економічних та екологічних цілей сталого розвитку. Це вимагає від громад активної позиції в управлінні фінансами, стратегічного планування та тісної співпраці з державними й міжнародними організаціями для досягнення оптимальних результатів.

Проте для реалізації цілей сталого розвитку важливо забезпечити раціональне використання фінансових ресурсів, посилення контролю за їх розподілом і розробку стратегічних програм розвитку, що відповідають місцевим потребам. Залучення альтернативних джерел фінансування, включно з міжнародною

допомогою та програмами державної підтримки, дозволяє сільським громадам зміцнювати економічну стабільність, сприяти зайнятості та забезпечувати інвестиції у довготривалі проекти сталого розвитку.

Література

1. Krysovatyu, A.I., & Sokhatskyi, O.M. (Eds.). (2018). The fourth industrial revolution: Changing directions of international investment flows. Ternopil: PE Yu.V. Osadtsa.
2. Michael Sony (2018) Industry 4.0 and lean management: a proposed integration model and research propositions Retrieved from https://www.researchgate.net/publication/328611557_Industry_40_and_lean_management_a_proposed_integration_model_and_research_propositions
3. Reznikova N. Global problems as a subject of interdisciplinary studies in the focus of international economic security and sustainable development / N. Reznikova, O. Ivashchenko, M. Rubtsova // Економіка та держава. – 2020. – № 7. – С. 24-31.
4. Reznikova, N.V., Rubtsova, M.Yu., & Ivashchenko O.A. (2019). Prospects for the development of international marketing strategies in the context of global convergence. *Efektivna Ekonomika*, 7. <https://doi.org/10.32702/2307-2105-2019.7.10>
5. Rubmann, M. (2015). Industry 4.0: The future of productivity and growth in manufacturing industries. The Boston Consulting Group. Inc. 2015. Retrieved from https://www.bcg.com/publications/2015/engineered_products_project_business_industry_4_future_productivity_growth_manufacturing_industries
6. Shtal, T., Buriak, M., Ukubassova, G., Amirbekuly, Y., Toiboldinova, Z., & Tlegen, T. (2018a). Methods of analysis of the external environment of business activities. *Espacios*, 39(12), article number 22.
7. Shtal, T.V., Uvarova, A., & Ostapenko, Iu.I. (2018b). Evaluation of the influence of external environmental factors on logistics activities. case study of ukrainian retail trade enterprises. *Journal of Environmental Management and Tourism*, 7(31), 1593-1605. [https://doi.org/10.14505/jemt.v9.7\(31\).22](https://doi.org/10.14505/jemt.v9.7(31).22)
8. Кириленко, О. П., & Малиняк, Б. С. (2015). Планування та управління фінансовими ресурсами територіальної громади. *MagneticOne.org*. 356 с.
9. Кириленко О., Максимчук О. Капітальні інвестиції з місцевих бюджетів: сучасна практика та перспективи удосконалення. *Інвестиції: практика та досвід*. 2019. №2. С. 5-11. <http://dspace.wunu.edu.ua/handle/316497/33642>
10. Маркович Г. Особливості формування бюджетів об'єднаних територіальних громад URL: <http://decentralization.gov.ua/news/item/id/3958>
11. Птащенко О.В., Шершенюк О.М. Methodological bases of management of business activity of enterprises in the conditions of globalization. Проблеми і перспективи розвитку підприємництва: Збірник наукових праць Харківського національного автомобільно-дорожнього університету. – No 1 (30) – 2023. – Харків: ХНАДУ, 2023. – 225 с. (С.38-57)
12. Птащенко О. Формування людського капіталу сільськогосподарських підприємств: фінансовий та рекреаційні аспекти. *Світ фінансів*. №2. 2024. С. 78-88, <http://sf.wunu.edu.ua/index.php/sf/issue/archive?issuesPage=4#issues>
13. Резнікова Н.В. Стратегічний форсайт як інструмент підвищення стійкості ЄС (приклад для України) [Електронний ресурс] / Н.В. Резнікова. – 2022. – URL: https://e-learning.iir.edu.ua/pluginfile.php/5069/mod_book/chapter/991/AAResilienceConfProceedings25_26Nov2021PartI.pdf
14. Шлапак А. В. Наглядний потенціал фінансових установ у протидії кіберзлочинам та інформаційним атакам в умовах зростання ролі FINTECH і BIG TECHS на цифровізованих ринках капіталу / А.В. Шлапак // Вісник Хмельницького національного університету. Серія: економічні науки. – 2022. – № 2. – Т 2. – С. 273-280.

References

1. Krysovatyu, A.I., & Sokhatskyi, O.M. (Eds.). (2018). The fourth industrial revolution: Changing directions of international investment flows. Ternopil: PE Yu.V. Osadtsa.
2. Michael Sony (2018) Industry 4.0 and lean management: a proposed integration model and research propositions Retrieved from https://www.researchgate.net/publication/328611557_Industry_40_and_lean_management_a_proposed_integration_model_and_research_propositions
3. Reznikova N. Global problems as a subject of interdisciplinary studies in the focus of international economic security and sustainable development / N. Reznikova, O. Ivashchenko, M. Rubtsova // *Ekonomika ta derzhava*. – 2020. – № 7. – S. 24-31.
4. Reznikova, N.V., Rubtsova, M.Yu., & Ivashchenko O.A. (2019). Prospects for the development of international marketing strategies in the context of global convergence. *Efektivna Ekonomika*, 7. <https://doi.org/10.32702/2307-2105-2019.7.10>
5. Rubmann, M. (2015). Industry 4.0: The future of productivity and growth in manufacturing industries. The Boston Consulting Group. Inc. 2015. Retrieved from https://www.bcg.com/publications/2015/engineered_products_project_business_industry_4_future_productivity_growth_manufacturing_industries

6. Shtal, T., Buriak, M., Ukubassova, G., Amirbekuly, Y., Toiboldinova, Z., & Tlegen, T. (2018a). Methods of analysis of the external environment of business activities. *Espacios*, 39(12), article number 22.
7. Shtal, T.V., Uvarova, A., & Ostapenko, Iu.I. (2018b). Evaluation of the influence of external environmental factors on logistics activities. case study of ukrainian retail trade enterprises. *Journal of Environmental Management and Tourism*, 7(31), 1593-1605. doi: 10.14505/jemt.v9.7(31).22.
8. Kyrylenko, O. P., & Malyniak, B. S. (2015). Planuvannia ta upravlinnia finansovymy resursamy terytorialnoi hromady. *MagneticOne.org*. 356 s.
9. Kyrylenko O., Maksymchuk O. Kapitalni investytsii z mistsevykh biudzhetyv: suchasna praktyka ta perspektyvy udoskonalennia. *Investytsii: praktyka ta dosvid*. 2019. №2. S. 5-11. <http://dspace.wunu.edu.ua/handle/316497/33642>
10. Markovych H. Osoblyvosti formuvannia biudzhetyv obiednanykh terytorialnykh hromad URL: <http://decentralization.gov.ua/news/item/id/3958>
11. Ptashchenko O.V., Shersheniuk O.M. Methodological bases of management of business activity of enterprises in the conditions of globalization. *Problemy i perspektyvy rozvytku pidpriemnytstva: Zbirnyk naukovykh prats Kharkivskoho natsionalnoho avtomobilno-dorozhnoho universytetu*. – No 1 (30) – 2023. – Kharkiv: KhNADU, 2023. – 225 s. (S.38-57)
12. Ptashchenko O. Formuvannia liudskoho kapitalu silskohospodarskykh pidpriemstv: finansovyi ta rekreatsiini aspekty. *Svit finansiv*. №2. 2024. S. 78-88, <http://sf.wunu.edu.ua/index.php/sf/issue/archive?issuesPage=4#issues>
13. Reznikova N.V. Stratehichniy forsait yak instrument pidvyshchennia stiikosti YeS (pryklad dlia Ukrainy) [Elektronnyi resurs] / N.V. Reznikova. – 2022. – URL: https://e-learning.iir.edu.ua/pluginfile.php/5069/mod_book/chapter/991/AAResilienceConfProceedings25_26Nov2021Part1.pdf
14. Shlapak A. V. Nahliadovi potentsial finansovykh ustanov u protydii kiberzlochynam ta informatsiinym atakam v umovakh zrostannia roli FINTECH i BIG TECHS na tsyfrovizovanykh rynkakh kapitalu / A.V. Shlapak // *Herald of Khmelnytskyi National University. Economic Sciences*. – 2022. – № 2. – Т 2. – С. 273-280.